

תגובות הרשות הפלסטינית לסנקציות שהטילה ארה"ב על בכירי בית הדין הפלילי הבינלאומי (ICC)

10 בספטמבר 2020

עיקרי תמונת המצב

על רקע חקירה שמנהל בית הדין הפלילי הבינלאומי בהאג (ICC) בחשד כי בוצעו לכאורה פשעי מלחמה על ידי כוחות צבא ארה"ב באפגניסטאן, הודיע שר החוץ האמריקאי מייק פומפאו, כי לרשימת הסנקציות¹ של משרד האוצר יוכנסו התובעת הכללית פאטו בנסודה ופאקיסו מוחוצ'וקו (Phakiso Mochochoko), ראש תחום השיפוט ושיתוף הפעולה בבית הדין). הכנסתם לרשימת הסנקציות מאפשרת הקפאת נכסיהם בארה"ב ואיסור על כניסתם לארה"ב. קדמה להכרזה זו שורה של סנקציות אישיות נגד עובדי בית הדין ובכלל זה ביטול ויזת הכניסה לארה"ב של התובעת הכללית פאטו בנסודה.

שני חברי ICC שהוכנסו לרשימת הסנקציות: (מימין) פאטו בנסודה, התובעת הכללית של בית הדין, (משמאל) פאקוסו מוחוצ'וקו ראש תחום השיפוט ושיתוף הפעולה בבית הדין (אתר ICC)

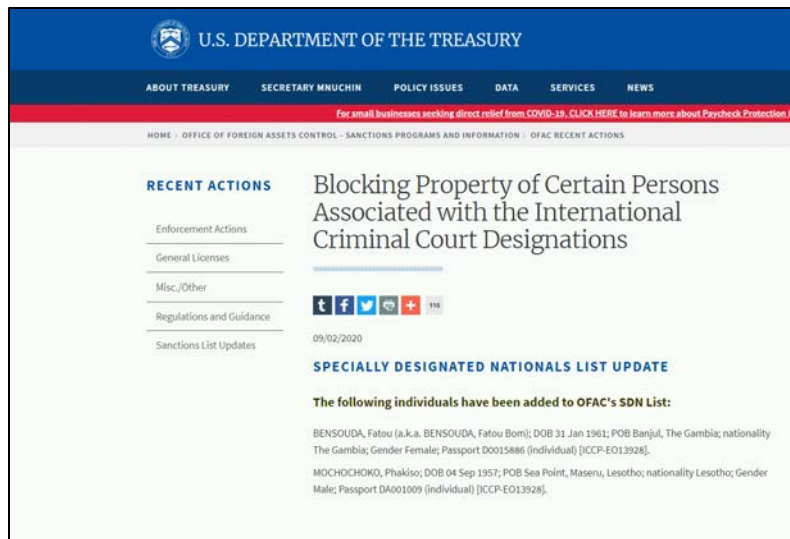
החלטת ארה"ב **זכתה לשלל גינויים מצד בכירים** ברשות הפלסטינית ובאש"ף. הם טענו, כי הצעד האמריקאי מהווה פגיעה בחוק הבינלאומי וכי הממשל האמריקאי מונהג ע"י "פושעי מלחמה", "אויבי החוק הבינלאומי והשלום". מעבר לכך, הם רואים בצעד של ארה"ב **פגיעה בתביעות הפלסטיניות שהוגשו לבית הדין נגד ישראל** אשר אמור לתת תשובתו בסוגיה האם לבית הדין סמכות לפתוח בחקירה נגד ישראל בחשד לביצוע "פשעי מלחמה"². נראה איפא כי ברשות הפלסטינית חוששים כי **ההתרסה של ארה"ב נגד זכות השיפוט של בית הדין תערער את מעמדו של ICC ותעניק לגיטימציה לישראל להתנגד בדרכים שונות לפעילות בית הדין נגדה.**

¹ Specially Designated Nationals list

² ראו פרסום מרכז המידע מ-26 ביולי 2020: "הרשות הפלסטינית מאוכזבת מדחיית פרסום ההחלטה על סמכות השיפוט של בית הדין הפלילי הבין לאומי בשל יציאתו לפגרה",

הצו שפרסמה ארה"ב

על רגע חקירה שמנהל בית הדין הפלילי הבינלאומי בהאג (ICC) בראשות פאטו בנסודה, בחשד כי בוצעו לכאורה פשעי מלחמה על ידי כוחות צבא ארה"ב באפגניסטאן, ובעקבות צו שהוציא נשיא ארה"ב דונלד טראמפ ביוני 2020, הודיע מייק פומפאו, מזכיר המדינה של ארה"ב, כי ארה"ב תכניס לרשימת הסנקציות שלה בכירים מבית הדין הפלילי הבינלאומי. לדברי פומפאו תטיל ארה"ב סנקציות על פאטו בנסודה התובעת הראשית של בית הדין ועל פאקיסו מוחוצ'וקו (Phakiso Mochochoko), ראש תחום השיפוט ושיתוף הפעולה בבית הדין. הכנסתם לרשימה השחורה מאפשרת הקפאת כל נכסיהם (אם קיימים כאלו) בארה"ב ואיסור על כניסתם לארה"ב. כמו כן יוטלו עליהם הגבלות לקבלת ויזה לארה"ב על אנשים שהיו מעורבים במאמצי בית הדין לחקור חיילים אמריקאים פומפאו ציין כי כל מי שימשיך לתמוך במאמצים השניים מעמיד עצמו בסכנה (רויטרס, 2 בספטמבר 2020).³

הודעת מחלקת האוצר של ארה"ב (אתר מחלקת האוצר, 2 בספטמבר 2020)

הכרזת ארה"ב על הכללת השניים ברשימה השחורה היא חלק משורה של צעדים שנקטה ארה"ב נגד בית הדין הפלילי הבינלאומי נגד העומדים בראשו ונגד הפועלים מטעמו. יצוין בהקשר זה, כי אשת הכניסה לארה"ב של התובעת הכללית פאטו בנסודה נשללה על ידי שלטונות ארה"ב כבר באפריל 2019 לאחר שהודיעה על פתיחת חקירה בנוגע לאירועים באפגניסטאן בהם ביצעו לוחמים אמריקאים לכאורה "פשעי מלחמה". ארה"ב הזהירה אז כי תבטל כל ויזה של עובד בית הדין המעורב בחקירה וכי במידה והחקירה תמשך הם אף יחמירו את הצעדים (ynet, 6 באפריל 2020).

בית הדין הבינלאומי דחה את ההכרזה האמריקאית בטענה כי זהו ניסיון נוסף להפריע לעצמאות השיפוטית של בית הדין וכי הוא מערער את כל ממסד השיפוט הבינלאומי. בית הדין הודיע, כי הוא מגבה את אנשיו ואת עבודתם (רויטרס, 2 בספטמבר 2020). לדברי ארגוני זכויות אדם להטלת הסנקציות תהיה

³ ארה"ב לעולם לא הייתה מדינה חברה בבית הדין הפלילי הבינלאומי אותו כינה פומפאו "מוסד מושחת". הוא גם ציין, כי ארה"ב לא תנהג בסובלנות למול הניסיונות הלא חוקיים להכפיף את ארה"ב לשיפוט בית הדין (2, npr.org, 2 בספטמבר 2020).

השפעה חמורה על בנסודה ומוחצ'וקו, אשר לא רק יאבדו גישה לנכסיהם בארה"ב אלא גם לא יוכלו לשאת ולתת עם גורמים מסחריים וכלכליים אמריקאים, כולל בנקים וחברות. להכרזה האמריקאית תהיה גם השפעה על **גורמים פיננסיים שאינם אמריקאים** אשר יחששו לשתף עמם פעולה ובכך לאבד גישה למערכת הבנקאית בארה"ב (npr.org, 2 בספטמבר 2020).

תגובות הרשות הפלסטינית ואש"ף

אישים ברשות הפלסטינית ובאש"ף **השתלחו בארה"ב וגינו בחריפות את הודעתה**. לדבריהם הצעד האמריקאי מהווה פגיעה בחוק, במשפט ובאמנות הבינלאומיות והוא מהווה ניסיון להשפיע על עבודת ICC. מעבר לכך הם הביעו חשש **שהצעדה שנקטה ארה"ב נועד גם לפגוע בתביעות הפלסטיניות שהוגשו ל-ICC נגד ישראל**. יוזכר כי בית הדין אמור להחליט, על בסיס דו"ח שהוגש מטעם התובעת הכללית ב-30 באפריל 2020, האם יש לו סמכות לפתוח בחקירה נגד ישראל בחשד לביצוע "פשעי מלחמה" ומהם הגבולות הטריטוריאליים של השטח, שבו יש לערוך את החקירה (אתר ICC, 30 באפריל 2020).

להלן עיקרי ההתבטאויות הפלסטיניות:

♦ **ריאצ' אלמאלכי, שר החוץ והמהגרים ברשות הפלסטינית** אמר כי זהו ניסיון לשבש את הצדק הבינלאומי והתקפה נוספת נגד מוסדות המשפט הבינלאומי. הודעה האמריקאית נועדה להפעיל לחץ וסחטנות על חברי בית המשפט, התובעת וצוותה, **במטרה להשפיע על עבודתם**. שר החוץ גינה את **מדיניות "הבריונות וההפחדה" נגד בית הדין הפלילי הבינלאומי, שמנהיגים "פושעי המלחמה" מהממשל האמריקני, "אויבי החוק הבינלאומי והשלום"**, במטרה לפגוע בעצמאות, בשקיפות ובאמינות של בית הדין הפלילי הבינלאומי, ושל התובעת ומשרדה בפרט. שר החוץ ציין בהודעתו כי משמעות מעשי ממשל ארה"ב היא **הגנה על פושעי מלחמה, ובכללם פושעי מלחמה ישראלים**. הוא הדגיש כי "פלסטין" מחויבת לתמוך בבית הדין הפלילי הבינלאומי, ולהגן עליו ועל העקרונות והערכים שנקבעו באמנת רומא, והיא לא תאפשר את יישום תכנית הממשל האמריקני הנוכחי שמבוססת על כאוס, קביעת עובדות וחוק הג'ונגל (אתר משרד החוץ ברשות, 2 בספטמבר 2020).

♦ **חנאן עשראוי, חברת הוועד הפועל של אש"ף**, הדגישה כי ענישה, הטרדה או רדיפה של בכירי בית הדין הפלילי הבינלאומי בגין מילוי תפקידם בחקירת פשעי מלחמה והפרות חמורות אחרות של אמנת רומא הינם בלתי חוקיים ובלתי מקובלים, וכי על הבכירים הבינלאומיים ליהנות מההגנה הנדרשת לביצוע תפקידם בהעמדתם לדין של פושעי מלחמה. היא קראה לכל המדינות החברות באמנת רומא להגן על עצמאות בית הדין ולאפשר לו למלא את תפקידיו ללא התערבות או כפייה חיצונית, ולצאת נגד מסע ההכפשות והאיומים שמפעיל ממשל טראמפ (ופא, 2 בספטמבר 2020).

♦ **טיסיר ח'אלד, חבר הוועד הפועל של אש"ף**, קרא לתובעת בבית הדין הפלילי הבינלאומי ולבכירים נוספים בבית הדין לסרב להיכנע ל"סחטנות ולבריונות" שמפעילה ארצות הברית במטרה להגן על מי שמפרים זכויות אדם **ומבצעים פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות באפגניסטאן ובפלסטין**. הוא

קרא לבית הדין **להחליט במהירות על ההליכים המשפטיים** המאפשרים פתיחה בחקירה של פעילות הכוחות הישראליים בשטחים הפלסטיניים הכבושים מאז יוני 1967 ובהם ירושלים, ובמיוחד "הרציחות, פשעי התנחלויות, הריסת הבתים, פשעי הטרנספר, הטיהור האתני השקט, ופשעים נוספים" (דניא אלוטן, 3 בספטמבר 2020).

◆ **צאלח ראפת, חבר הוועד הפועל של אש"ף**, ציין כי הצעד האמריקאי נועד לחפות על "הפשעים האמריקניים והישראליים", תוך הפרה בוטה של כל החוקים והנורמות הבינלאומיים המבטיחים את השמירה על הצדק והשגתו (דניא אלוטן, 3 בספטמבר 2020).